

La Barcelona romana. Referència històrica

Roma va ser la primera potència que a partir del segle III a.C. va aconseguir crear un gran imperi, l'**Imperi romà**, que va aconseguir unificar una gran diversitat de pobles i ètnies.

Des dels començaments del segle V a.C. la Península Ibèrica es va dividir en dues parts: el íbers i els celtes. Són els anomenats **pobles indígenes pre-romans**.

L'arribada dels romans a la Península Ibèrica va ser conseqüència del seu enfrontament amb els cartaginesos per tal d'aconseguir el control de la Mediterrània Occidental. El **temps de la conquesta romana** va ser molt llarg perquè a Hispània no existia un Estat unificat sinó una disgregació de tribus.

Un dels factors que van possibilitar la unificació per la seva funció militar i difusió de la romanització van ser les **vies de comunicació**.

El període de plenitud del domini romà correspon a l'instauració de l'Imperi per August l'any 27 .C. fins a mitjans del s. III d.C.

Dins de la reorganització políticoadministrativa de les províncies d'Hispània per part d'August va aparèixer **Barcino**, nom en la que era coneguda Barcelona Romana i creada al cim del mont Tàber. Es va emmurellar, adquirint una estructura quadrangular.

Els dos carrers principals eren el Decumanus i el Cardo, que s'entrecruaven al mig de la ciutat.

- **Imperi romà**: Règim polític romà implantat per August al 27 a.C. Es caracteritzava perquè l'emperador, amb el suport de l'exèrcit, va adquirir un poder quasi absolut.
- **Pobles indígenes pre-romans**
- **Íbers**: conjunt de tribus que ocupaven tota la franja mediterrània de la Península Ibèrica. La seva civilització, anomenada ibèrica, es va desenvolupar des del segle VI a.C. fins a la romanització.
- **Celtes**: els autors clàssics el·ludeixen amb freqüència als pobles cèltics mencionant el país de Kelkité, situat en front de les costes angleses. Els celtes van ser coneguts pels pobles meridionals passat molt de temps.
 - **Temps de conquesta**: la conquesta romana va durar dos segles a causa de la resistència que hi van oposar les tribus de la Meseta i de les regions muntanyoses del nord.
 - **Vies de comunicació**: facilitaven la mobilitat de les tropes, comunicaven les ciutats amb zones rurals i permetien la comercialització dels productes grícoles, miners i industrials entre les diferents ciutats i pobles de l'imperi.
 - **Províncies d'Hispània**: la penetració de les tropes romanes cap a l'interior de la Península va ser difícil perquè els íbers i celtes, no tan civilitzats i més independents, van presentar una resistència molt forta abans de sotmetre's al poder mlitar romà un cop acabada la conquesta. Aquestes terres van ser dividides en dues províncies:
 - **La Hispània Ulterior** que comprenia la vall del Guadalquivir i l'Andalusia penibètica.
 - **La Hispània Citerior**: la costa Mediterrànea i la vall de l'Ebre.

En l'època d'August es va dividir en tres: **Bètica**, **Lusitània** i **Tarraconense**. Al segle III d.C. la Tarraconense va ser dividida i van aparèixer dues noves províncies: **Gal·lècia** i **Cartaginense**.

- **Barcino**: la Colonia Iulia Augusta Paterna Faventia Barcino va ser fundada l'època d'August (al final

del segle I a.C.) sobre un antic poblat indígena. Emmurallada i construïda al voltant d'una zona elevada (el Mons Taber), tenia planta rectangular i dos carrers principals (cardo maximus i decumanus maximus) que es creuaven al fòrum (al costat de l'actual plaça de Sant Jaume). Al fòrum hi havia un temple dedicat a August i unes termes. A l'època del Baix Imperi, Barcino va ser reconstruïda i les seves muralles ampliades.

L'Imperi romà

- Explica la Monarquia, la República i l'Imperi.
 - La **Monarquia** (del 753 a.C. al 509 d.C.) la podem dividir entre la pre-etrusca i l'etrusca. En el primer cas es va formar un *cos senatorial* amb cent membre, els descendents dels quals van rebre el títol de *patricis*.

Numa Pompili (716-673 a.C.) va voler donar a la ciutat, que havia estat fundada amb les armes, noves bases: llei, ordre i bons costums, i fer els possibles per donar als romans sentiments religiosos.

La segona monarquia va ser obra de tres reis etruscs: Tarquini l'Antic, Servi Tul·li i Tarquini el Superb.

- Després d'expulsar els etruscos de la ciutat, Roma va instaurar un nou sistema polític: la **República** (del 509 a.C. al 31 a.C.) és a dir, un govern que gestionaven teòricament els ciutadans. Els tres poders que governaven Roma eren els **comicis**, els **magistrats** i el **senat**.

Els **comicis** eren assemblees del poble per votar les lleis i elegir els magistrats. Hi havia els comicis centuriats i els comicis tribunicis.

Els **magistrats** eren escollits per un temps determinat i ocupaven diferents càrrecs.

El **senat** era el poder suprem de Roma. El formaven 300 senadors vitalicis que eren elegits entre els ciutadans il·lustres. La seva tasca era aconsellar els magistrats.

- Les institucions republicanes van continuar funcionant, però Octavi, que va rebre el títol d'August (diví), es va convertir en cap de l'**imperi** (del 31 a.C. al 476 d.C.) i va acumular tot els càrrecs i poders (Príncep, Tribú de la plebs, Pontifex maximus, Imperator). D'aquesta manera Octavi (nebot de Cèsar) va centralitzar el poder civil, polític, religiós i militar.
- Situa en al línia del temps les tres etapes de la història de Roma.
 - S. VI–V a.C. Domini de l'Itàlia Peninsular.
 - S. III a.C. Domini de les terres de la Mediterrànea Occidental (en una lluita amb Cartago: les guerres Púniques)
 - S. II–I a.C. Domini de la Mediterrànea Oriental (lluita amb els regnes Helenístics).

3. En quin moment de l'expansió territorial els romans van arribar a la Península Ibèrica?

Al segle III a.C. els romans van arribar a la Península.

4. Com s'anomena el territori de la Península Ibèrica ocupat pels romans?

La Península Ibèrica va ser nomenada Hispània pels romans.

5. Quines van ser la causa de la intervenció militar romana a la Península i que van provocar la Segona Guerra

Púnica?

La 2ª Guerra Púnica la va provocar el fet que els cartaginesos volien venjar-se de la derrota que havien sofert a la Primera Guerra Púnica. Es disputaven el control de la Mediterrànea Central i Occidental. La Segona Guerra Púnica es va iniciar amb l'atac d'Hanníbal a Sagunt (219 a.C.) i es va acabar amb una gran derrota de Cartago(202 a.C.)

- Per quina raó Roma va enviar tropes a al Península? Qui dirigia l'exèrcit romà? On va desembarcar?

L'exèrcit era dirigit per les topes de Publi Corneli Escipió l'Africà, un general jove però experimentat, que va desembarcar a Empúries l'any 210 a.C. Tot i haver aconseguit fer-en fora els cartaginesos, els romans van decidir de quedar-se i establir-se a la Península.

- Nombra el període i l'ocupació geogràfica de les tres etapes de conquesta.

- Zona del Mediterrani i la vall del Guadalquivir (218–133 a.C.)
- Vall de l'Ebre i la Meseta (133–29 a.C.)
- Regió Cantàbrica (29–19 a.C.)

- Per què el temps de conquesta de la Península va ser tan llarg?

La conquesta romana va durar dos segles a causa de la resistència que hi van oposar les tribus de la Meseta i de les regions muntanyoses del nord.

- Què és la romanització? Quan es produeix?

L'assimilació de la civilització romana per part dels pobles conquerits i sotmesos a Roma s'anomena romanització. Els territoris conquerits per Roma quedaven incorporats a l'imperi i adoptaven el sistema de vida romà: la llengua (el llatí), el dret, la idea de ciutat com a base de l'organització política i administrativa, la religió És a dir, la cultura romana.

Els romans no van ensenyar res pel que fa al camp cultural, als pobles desenvolupats que habitaven al Mediterrani oriental, però als pobles desenvolupats les terres del Mediterrani occidental, entre ells els hispans, els van dur al primera civilització.

- Quina funció tenien les vies de comunicació romanes?

Facilitaven la mobilitat de les tropes, comunicaven les ciutats amb zones rurals i entre les diferents zones de l'imperi i les províncies, permetien la comercialització dels productes agrícoles, miners i industrials, així com la difusió de la cultura romana.

- Nombra les principals calçades romanes i les ciutats que unien (a un full a part).
- Escribe el nom de les carreteres actuals que segueixen el traçat de les vies romanes. Com t'expliques aquest fet?

Una de les més importants era la Via Augusta, que anava des dels Pirineus fins a Cartago Nova.

Moltes vies de comunicació actual coincideixen amb les de l'època romana perquè aquests, sàviament, les van construir en els llocs més edients geogràficament parlant, com la N-2 i la N-340, que segueixen l'antiga Via Augusta.

- Nombra les etapes de l'evolució de la divisió provincial d'Hispania.

La penetració de les tropes romanes cap a l'interior de la Península va ser difícil perquè els íbers i celtas, no tan civilitzats i més independents, van presentar una resistència molt forta abans de sotmetre's al poder militar romà. Aquestes terres van ser dividides en dues províncies:

La Hispania Ulterior que comprenia la vall del Guadalquivir i l'Andalusia penibètica.

La Hispania Citerior: la costa Mediterrànea i la vall de l'Ebre.

En l'època d'August es va dividir en tres: Bètica, Lusitània, Tarraconense. Al segle III d.C. la Tarraconense va ser dividida i van aparèixer dues noves províncies: Gal·lècia i Cartaginense.

- Escriu en el mapa el nom de les principals ciutats romanes de Catalunya i busca el seu nom actual.

Itulia Libica: Llívia	Tarraco: Tarragona
Emporiae: Empúries	Dertosa: Tortosa
Gerunda: Girona	Ilerda: Lleida
Blandae: Blanes	Iesso: Guissona
Iluro: Mataró	Ausa: Vic
Baetulo: Badalona	Egara: Terrassa
Barcino: Barcelona	Aquae Calidae: Caldes de Montbui

La Barcelona Romana. Referència Arquitectònica

Fòrum

Lloc de reunió dels primers barcelonins i centre polític de la ciutat. Es trobava en el creuament del Cardo Maximus i el Decumanus Maximus, i paral·lelament a aquests s'estructuraven els carrers secundaris.

La plaça St. Jaume correspon aproximadament al que fou el fòrum de Barcino. Aquí hi havia l'abasilica, la cúria, el mercat, les termes, el temple

Cardo

Era la via que anava de nord a sud de la ciutat.

Actualment és el carrer del Bisbe.

Decumanus

Era la via que anava de est a oest de la ciutat.

Actualment és el carrer de Ferran i de Jaume I.

Temple

El temple, que presidia el fòrum, estava dedicat al culte a l'emperador August i la vida de la ciutat s'articulava al voltant d'ell. El temple romà es conserva en el Museu Arqueològic.

El tobem a l'actual Centre Excursionista, ja que el temple va ser aixecat a la part més alta de la ciutat, al cim del Mont Tàber.

Se'n conserven quatre columnes i part del pòdium.

Porta

Entre els anys 1473 i 1482 foren obertes les finestres que donen a la plaça Nova, a través de les muralles. L'entrada data del segle XV.

Termes

Eren edificis públics romans destinats als banys. També es realitzaven exercicis gimnàstics, a més eren un important lloc de reunió.

Els elements característics de les termes són el *Aposyterium* i vestidor, la palestra, peristil rectangular on es realitzaven banys calents, el *tepidarium*, per a banys temperats, i el *fregidarium* per els banys d'aigua freda. Sovint també hi havia jardins i biblioteques.

A Catalunya, les millors eren les de Caldes de Malavella, de gran popularitat per la qualitat de les seves aigües, i les de Caldes de Montbui. Altres també força importants van ser les de Sant Boi, molt properes al fòrum, i les de Tarragona.

Muralles

La muralla romana de Barcino va tenir un important paper en desenvolupament de la ciutat, que va consolidar la seva hegemonia en el territori que més tard va constituir Catalunya, per sobre de ciutats molt més importants en temps romà com Tarraco.

Es creu que la segona muralla, que es va aixecar al segle V, i de la qual es conserven restes, es va construir sobre de la primera abarcant el mateix recinte urbà de 10 hectàrees.

Aquesta segona muralla constava de 74 torres i 4 portals, i tenia un perímetre rectangular de més de 1,5 km.

Al voltant de les muralles, per fora de la ciutat, hi havia els camins de ronda per on patrullaven els soldats encarregats de la vigilància.

L'arc del costat de la porta és una part de l'aqüeducte que portava aigua a la ciutat.

Aqüeducte (monogràfic)

Una novetat de les ciutats de l'època romana va ser l'aigua corrent a la majoria de les cases i edificis públics.

El sistema de sanejament de les ciutats va ser resolt d'una manera senzilla però eficaç: mitjançant canalitzacions tapades amb lloses planes, que a vegades dificultaven part del paviment dels carrers, i amb canals coberts, generalment amb una volta de mig punt. D'aquesta manera, es va establir una àmplia xarxa de cloaques que anaven per la major part de la ciutat per a conduir les aigües residuals cap als camps o cap als rius.

Els romans necessitaven també l'aigua perquè circulés a través de la xarxa de clavegueres a fi de garantir la salut pública. A més del consum domèstic i industrial de l'aigua, els romans necessitaven disposar d'aigua abundant per les termes públiques, que consumien en gran quantitat.

La necessitat de proveir d'aigua les ciutats va obligar als romans a edificar una sèrie de construccions, les més importants, els aqüeductes.

Mitjançant un pla poc inclinat es canalitzava l'aigua amb la pressió necessària perquè pogués circular. Normalment eren construccions subterrànies que travessaven les muntanyes mitjançant túnels, però quan havien de salvar una vall profunda, es construïa un viaducte o pont amb arcades.

Serveis públics

- Cerca l'ús domèstic d'energia per tipologia a la ciutat de Barcelona. Quin és el tipus d'energia de més consum? Nombra les companyies encarregades del subministrament d'energia.

El tipus d'energia de més consum és l'elèctrica.

Les companyies més importants són: FECSA, ENHER i MEC-I S.A.

- Quina és la procedència del proveïment d'aigua a la ciutat de Barcelona? Nombra les companyies encarregades del subministrament d'aigua.

L'aigua de Barcelona prové del riu Llobregat i del Ter.

La companyia encarregada del subministrament d'aigua és la Societat General d'Aigües de Barcelona (SGAB).

- Quin és el destí dels residus sòlids urbans? Cerca informació sobre la recollida selectiva i el reciclatge de residus segons la seva naturalesa i el tractament posterior.

A diversos barris de Barcelona s'han ubicat uns contenidors de recollida selectiva de paper i cartró (de color blau) i uns per a ampolles de plàstic, tetrabrik i llaunes (de color groc) per el seu posterior reciclatge. També hi ha instal·lats uns contenidors especials de vidre (de color verd).

Centre de reciclatge de St. Andreu: està ideat per a ser usat per particulars i petits industrials. S'hi pot portar vidre, paper i carbó, oli de cotxes o de màquines, piles de tot tipus, medicaments caducats, mobles, bateries de cotxe, fluorescents, electrodomèstics, televisors, alumini i acer, runes procedents d'obres menors tot i que no admet plàstics. S'accepta fins a un màxim de 500 Kg., portats en un turisme particular, i és gratuït. Si és un vehicle industrial s'ha de pagar en funció del pes del vehicle.

Centre de reciclatge Àrea Sud: funciona igual que l'anterior, però només el poden utilitzar els veïns de Ciutat Vella i Sant Martí.

- Quins són els centres hospitalaris públics de la ciutat de Barcelona? Creus que l'oferta cobreix les necessitats dels seus habitants? Com es soluciona aquest problema?
 - Hospital Clínic i Provincial
 - Ciutat Sanitària Vall d'Hebron
 - Hospital del Mar
 - Hospital de al Sta. Creu
 - Hospital de St. Pau
 - Hospital de l'Esperança
 - Centre Peracamps
 - Hospital de la Creu Roja de Barcelona
 - Casa Provincial de la Maternitat
 - Hospital Sagrat Cor de l'Aliança
 - Hospital St. Joan de Déu
 - Hospital St. Rafael

- Hospital Quirúrgic Adrià
- Fundació Puigvert
- Institut Municipal Psiquiàtric
- Institut Guttman
- Institut Policlínic Plató
- Quinta de Salut l'Aliança
- Hospital Prínceps d'Espanya
- Hospital Duran i Reynals
- Hospital Germans Trias i Pujol–Can Ruti

Sovint els centres d'urgències queden col·lapsats quan hi ha un brot de qualsevol virus. Això vol dir que hi ha una manca de serveis, o bé que no estan suficientment preparats per casos d'emergència.

- Quins són els transports públics urbans? Cerca informació sobre el nombre de línies que cobreix cada transport.

Els transports públics urbans són el Metro (hi ha cinc línies: L1, L2, L3, L4, L5), taxis, autobusos urbans (hi ha 66 línies), autobusos nocturns metropolitans (hi ha 15 línies) i autobusos metropolitans (hi ha 44 línies).

- Quins són els nous enllaços que formen l'anell viari que envolta Barcelona? Descriu el seu tram i enllaços. Quins són els principals eixos de la xarxa viària de l'interior de Barcelona?

Els nous enllaços són la Ronda de Dalt i la Ronda Litoral.

S'enllacen en el Nus del Llobregat i al Nus de la Trinitat.

- La Ronda de Dalt comença a la B-20 (Sta. Coloma–Badalona) i a la A-17 (Girona–França) i arriba fins a l'Autopista A-2 (Lleida–Tarragona). S'exten fins l'A-16 (Túnels del Garraf–Sitges), i segueix cap al Nus del Llobregat, on s'uneix amb l'Autopista de Castelldefels.
- La Ronda del Litoral comença al Nus del Llobregat, passant per tot el litoral de Barcelona fins arribar a l'Autopista A-19 i segueix fins al Nus de la Trinitat (B-20, Sta. Coloma–Badalona).

Els principals eixos de la xarxa viària de l'interior de Barcelona són:

Gran Via, Avinguda Meridiana, Avinguda Diagonal i la Ronda del Mig.

Itinerari romà

- Descriu els següents punts d'interès històric
- Necròpolis romana (Plaça de la Vila de Madrid)

La necròpolis era el cementiri de les ciutats romanes i se situava a fora de les muralles. Les tombes estan arreglades en dues fileres paral·leles pel mig de les quals passava un dels camins d'accés a la ciutat per la porta decumana de la plaça Nova. Les ciutats romanes acollien gent de diverses procedències i cultures, això fa que hi hagués diversitat de cultes funeraris.

- Aqüeducte romà (carrer Duran i Bas i Plaça Nova)

Degut a que els romans necessitaven gran quantitat d'aigua corrent, van construir diverses construccions, com els aqüeductes: mitjançant un pla poc inclinat es canalitzava l'aigua amb la pressió necessària per a que pogués circular. Normalment eren construccions subterrànies que atrevessaven les muntanyes mitjançant

túnel.

- Porta decumana

Entre els anys 1473 i 1482 foren obertes les finestres que donen a la plaça Nova, a través de les muralles. L'entrada data del segle XV.

- Muralla romana (Avinguda de la Catedral, Plaça de Ramon Berenguer i Tapineria)

La muralla romana de Barcino envoltava la ciutat i la protegia dels invasors. Al voltant de les muralles, per fora de la ciutat, hi havia els camins de ronda per on patrullaven els soldats encarregats de la vigilància. L'arc del costat de la porta és una part de l'aqüeducte que portava aigua a la ciutat.

- Decumanus maximus

Via que anava d'est a oest de la ciutat.

- Cardo maximus

Via que anava de nord a sud de la ciutat.

- Forum romà

A l'actual plaça de St. Jaume hi havia el fòrum romà de Barcino. Aquí hi havia la basílica, el mercat, les termes entre d'altres edificis importants.

L'antic fòrum romà era el nucli de la ciutat, on es desenvolupava la vida política i pública.

- Temple romà (carrer Paradís)

El temple, que presidia el fòrum, estava dedicat al culte a l'emperador August i la vida de la ciutat s'articulava al voltant d'ell. El temple romà es conserva en el museu arqueològic.

Població urbana

- Omple el quadre dels indicadors demogràfics de Barcelona.

Evolució de la	1970	1981	1991
població	1.745.142 h.	1.754.900 h.	1.643.542 h.
Població	Absoluta	Superfície	Densitat
actual	1.643.542 h.	97,6 km2	16.834 h/km2
Moviment	Taxa de natalitat	T. mortalitat	Taxa C. natural
natural	9,2 %	8,2%	1,1%
Edat de la	Joves	Adults	Vells
població	17,9%	67,3%	14,8%
Activitat	Sector primari	Sector secundari	Sector terciari
econòmica.	1%	15%	84%

- Observa l'evolució de la població de Barcelona. Quines són les causes que expliquen la disminució en l'última dècada?

La disminució de població en l'última dècada és deguda, entre d'altres coses, a que al augmentar el preu de l'habitatge, les persones que volien comprar un pis han hagut de fer-ho a les afores, on el preu no és tan elevat com en el centre de la perifèria.

Al augmentar també el nivell de vida, ara és més car mantenir els fills que abans, això fa que les parelles joves s'ho pensin dues vegades abans de tenir descendència.

- Nombra els factors històrics, econòmics, polítics i físics que expliquen l'elevada concentració demogràfica de Barcelona.

Pel que fa al factor polític, Barcelona n'és el centre administratiu.

Pel que fa al factor econòmic, a Barcelona hi ha totes les funcions econòmiques.

Pel que fa al factor històric, el més important és la tradició.

Pel que fa al factor físic, Barcelona consta d'una perfecta comunicació amb l'entorn i la perifèria.

- Com valoren la taxa de natalitat, de mortalitat i de creixement natural? Quines conseqüències demogràfiques té el valor negatiu que registra la taxa de creixement natural?

La taxa de natalitat i mortalitat són molt baixes, per tant, també ho és la de creixement natural.

Si la natalitat continua sent igual de baixa, al cap d'uns anys la població serà majoritàriament gran, per tant, s'hauria d'augmentar la natalitat i continuar amb una mortalitat baixa per aconseguir un creixement natural positiu i favorable.

- Segons la distribució de la població per edats, cap on creus que evolucionarà en el futur la població? Quins seran els problemes propis d'aquesta població?

Si la natalitat continués sent baixa, d'aquí a pocs anys hi hauria més persones grans que joves, i per tant, serà una societat envellida.

Si d'aquí a pocs anys la natalitat augmentés, l'edat que menys persones tindria seria la dels adults, tot hi haver-hi criatures petites i gent gran.

- Quin és el sector d'activitat que té un percentatge més elevat de població activa? Per què?

El sector predominant entre la població activa és el sector terciari, ja que en una gran ciutat com Barcelona és el més sol·licitat (metges, policies, botiguers).

Estructura urbana

- Quin és l'emplaçament i situació de l'espai de Barcelona?

La situació de la ciutat de Barcelona s'explica a la pàgina

9. Cerca el preu de l'habitatge, la densitat d'habitants i de sòl edificat per barris. Extreueu-ne conclusions.

El preu de l'habitatge, aproximadament, és el següent: 100.000pts/m² en els barris populars, i unes 350.000pts/m² en la resta de barris.

Tot i que no hem trobat dades sobre la densitat de població per barris, si que els podem classificar depenent de la seva funció.

Per exemple, el de Sarrià-Sant Gervasi no tindrà una densitat molt alta perquè és un barri residencial i hi ha cases poc altes i amb bastantes zones verdes.

El de Nou barris serà de densitat alta perquè és un barri bastant pobre i les cases són molt altes amb pisos molt petits però amb molta gent. Com el de Sant Andreu i el de Sant Martí.

- Les funcions d'una ciutat es manifesten a través de les seves activitats. Quina és la funció predominant de cada barri?

Sants-Montjuïc: f. industrial

Les Corts: f. cultural i educativa

Sarrià-Sant Gervasi: f. cultural, educativa i residencial

Gràcia: f. comercial

Horta-Guinardó: f. cultural i educativa

Nou Barris: f. residencial

Sant Andreu: centre de comunicacions, f. comercial

Sant Martí: f. comercial

Eixample: f. cultural, educativa i financera.

- Què és l'àrea metropolitana de Barcelona? Estableix les relacions que es produeixen entre Barcelona i la seva àrea metropolitana.

L'àrea metropolitana de Barcelona està delimitada geogràficament establerta per una llei de 1968 per tal de facilitar la programació del territori que tothom preveia que seria afectat pel futur creixent de Barcelona.

La ciutat està perfectament comunicada amb la perifèria per tal de facilitar el desplaçament de la mà d'obra que treballa fora del nucli de Barcelona.

Estudi de la ciutat de Barcelona

- Aspectes generals i comuns
- Entorn físic. Localització de la ciutat en la geografia física.

El relleu de Barcelona pertany a tres unitats: la Serralada Litoral, el pla de Barcelona i els deltes del Besòs i el Llobregat. El fragment de la Serralada Litoral comprès dins el teme, anomenat serra de Collserola (el Tibidabo, 512 m.), s'aixeca bruscament sobre el pla. Pel costat de la ciutat, aquesta serra resta limitada per una falla d'orientació EN-SW que la separa d'una sèrie de serres –turó de Monterols (121 m), turó de la Peira (133 m)–. Els dos grans eixos de comunicació en direcció nord-sud que travessen la Catalunya central (el Llobregat i la línia Besòs-Congost-Ter) convergeixen al pla de Barcelona. Dos monticles accidenten aquesta plana baixa: l'un de molt poca importància topogràfica, és l'antic mont Tàber (15 m), l'altre, que sobresurt

molt més del relleu, és Montjuïc (173 m), que s'aixeca suaument sobre el pla, mentre que, tallat per una falla, cau bruscament sobre el mar.

- Demografia

- Població absoluta: relació comparativa entre 1970–81–91

1970	1981	1991
1.745.142 h.	1.754.900 h.	1.643.542 h.

* *Taula extreta de la Gran Enciclopèdia Catalana, volum 4, p. 190*

- Població relativa. Densitat de població.

1991
16.834 h./k2

- Població absoluta per districtes.

	Població		
Districtes	1970	1975	1980
I	76.456	64.487	52.829
II	127.733	124.968	118.685
III	138.966	140.357	138.450
IV	95.037	88.695	82.421
V	71.819	60.559	47.767
VI	88.318	82.655	82.191
VII	120.681	125.533	134.942
VIII	159.688	158.900	158.425
IX	358.919	391.544	410.704
X	167.490	163.895	165.676
XI	100.271	103.929	252.612
XII	236.601	246.614	252.612

* *Taula extreta de la Gran Enciclopèdia Catalana, volum 4, p.191*

- Població activa per sectors de l'activitat econòmica.

Sector primari	Sector secundari	Sector terciari
1%	15%	84%